

Pályamű

**az Országos Bírósági Hivatal elnöke által 397.E/2020. (X.28.) OBHE számú
határozattal kiírt,**

a Budapest Környéki Törvényszék elnökhelyettesi állásának betöltésére

Pályázó: dr. Sente László

törvényszéki bíró

Budapest Környéki Törvényszék

Bevezetés

Az Országos Bírósági Hivatal elnöke 397.E/2020. (X.28.) számon pályázatot írt ki a Budapest Környéki Törvényszék elnökhelyettesi státuszának betöltésére.

Anélkül, hogy teljességgel részletezném a mindenki által megismerhető normákat, melyek a törvényszék elnökhelyettesének hatáskörét és feladatait adják, csak röviden utalok rájuk:

Elsőként a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény (Bszí. 123. §-a) állapít meg feladat- és hatáskört, amikor kimondja, hogy az elnökhelyettes a bíróság elnökét akadályoztatása esetén - ideértve azt az esetet is, ha a tisztség nincs betöltve - teljes jogkörrel helyettesíti, és ellátja a bíróság szervezeti és működési szabályzata szerint hatáskörébe utalt igazgatási feladatokat.

Részletes feladatokat állapít meg az elnökre, – s ezen keresztül (a jogkörök átruházása esetén) a helyettesére is – a bíróságok igazgatásáról szóló 6/2015. (IX.30) OBH utasítás (Igazgatási Szabályzat) 23-26. §-a.

Önálló feladatokat is oszt az elnökhelyettesre az említett Igazgatási Szabályzat 25. §-ának (4) bekezdésében írt felhatalmazás alapján a Budapest Környéki Törvényszék Szervezeti és Működési Szabályzatának 42. §-a, amikor kimondja, hogy az elnök helyettesítésén, az igazgatási döntésekben írtakon, és az elnöki döntést előkészítő feladatain kívül az elnökhelyettes ellátja különösen (és itt nem teljességgel részletezetten) az alábbiakat:

- az ülnökökkel és igazságügyi szakértőkkel kapcsolatos feladatokat,
- a Közjegyzői Iratokat Kezelő Irattár igazgatási felügyeletét,
- intézi a közérdekű bejelentéseket, igazgatási panaszokat, vezeti a BKT és illetékességi területén működő járásbíróságok tevékenységét érintő panaszokat és közérdekű bejelentéseket,
- ellátja az iratselejtezés irányításával, ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat,
- közreműködik a BKT vonatkozásában elrendelt vizsgálatokban, közbeszerzési, illetve beszerzési eljárásokban, az európai uniós és egyéb nemzetközi forrásból finanszírozott pályázatok előkészítésében és lebonyolításában,
- részt vesz az éves költségvetés előkészítésében,
- a BKT Kötelezettségvállalási, Utalványozási, Ellenjegyzési és Érvényesítési Szabályzata által meghatározott körben önállóan is kötelezettségvállalási, teljesítés-igazolási jogkört gyakorol.

Az OBH elnökének pályázati kiírása szerint a pályaműnek tartalmaznia kell a törvényszék működésével kapcsolatos hosszú távú terveket és e tervek megvalósításának ütemezéséről is szólnia kell.

Álláspontom szerint – ezekhez jól illeszkedően – a törvényszéki elnökhelyettes legfontosabb célkitűzésének kell lennie, hogy a helyettesítés és a saját feladatok ellátása során támogassa a törvényszék elnökét az általa kitűzött célok elérésében.

A törvényszék elnökének célkitűzései a saját pályaművéből, illetve az éves elnöki beszámolókból ismerhető meg, amelyekkel messzemenően egyetértek.

Ezen elnöki célok pedig az OBH elnöke által kitűzött stratégiai célok elérését tették magukévá, miszerint

- a bíróságok alkotmányos kötelezettségüket teljesítve, független bírák magas színvonalon és időszerűen ítélik meg,
- az emberi erőforrások optimális elosztása és hasznosítása,
- tárgyi feltételek biztosítása, azok optimális elosztása és hasznosítása,
- a bírósági munka integritása, az ítélezési és igazgatási munka átláthatósága, utóbbi kiszámíthatósága és ellenőrizhetősége,
- a bírósághoz való hozzáférés egyszerűsítése,
- a képzési rendszer fejlesztése, együttműködés a többi hivatásrenddel.

Ezek mentén mutatom be a törvényszéki elnökhelyettesi státusz elnyerése esetére szóló terveimet és azok megvalósításának ütemezését.

1. Az időszerű ítélkezés

Ezzel kapcsolatosan meg kell vizsgálnunk a törvényszék bíróságainak ügyforgalmi adatait.

A bevezetett és hatályosult eljárási törvény-módosítások eredményeképpen – jellemzően az egész országban – egy időre csökkent a bíróságok ügyérkezése, mind a büntető, mind a polgári ügyszakokban. Bármilyen hihetetlen, de világtendencia a bűnözés visszaszorulása is, s ez napjainkra a bírósági munka mennyiségére is hatást gyakorol.

Mivel azonban a bírói létszám a törvényszéken számottevően nem változott 2019-ben, az egy bíróra jutó ügyszám csökkent.

Ez a kedvező tendencia viszont a közeli jövőben változni fog, mivel változnia kell, ugyanis továbbra is előrevetíthető a folytatása annak az igyekevésnek, hogy nem lesz kiírható minden egyes megüresedett bírói státusz betöltésére pályázat, hiszen az ügyszám nem indokolja ezt. Egyes státuszokat hosszabb-rövidebb idő után „be fognak vonni.”

Fontos felhívni a figyelmet arra, amit másfél évtizedes pályám során immár sokadszor tapasztalok, hogy a bírósági ítélkezési munkát nagyban, ha nem teljes mértékben befolyásolja a jogalkotói akarat és döntés.

Kitűnik ez abból, amit a 2010-es évek kezdetén figyelhattunk meg a büntető bíráskodásban, amikor a megyeszékhelyi járásbíróságok kizárólagos illetékességét a jogalkotás drasztikusan csökkentette, ezáltal szétterítve több ezer ügyet, amelyek a megye egyetlen helyi bíróságát terheltek. Pár éven belül, a korábban évtizedeken keresztül felhalmozódott ügyhátralék eltűnt, mivel a probléma szétosztásával az egyes bírókra jutó teher csökkent.

Hasonlót tapasztalhatunk napjainkban, amikor pár éve mind a büntető- mind a polgári ügyek eljárási szabályai ügyszám csökkenést eredményeztek a bíróságokon, de most minden bíróságon egyértelműen csökkentve az érkezést. Viszont a 2021. január 1-től hatályos Pp. módosítás a keresetlevél kötelező tartalmi elemeinek körében megengedőbb, és ez az ügyérkezésre kedvezőtlen folyamatokat indíthat el.

Ezért vélem azt, hogy a jogalkotás a bíróságok esetében olyan külső, kevésbé befolyásolható hatás, ami a mindennapi ítélkezési munkánkat nehezen elviselhetően hektikussá is teheti.

Ehhez jött a vírushelyzet következménye, ami a folyamatban lévő perek számát némileg növelte, hiszen a korábbi években szokottnál hosszabb ideig nem lehetett érdemi ítélezési munkát végezni.

A 2019-es évet vizsgálva a **járásbíróági büntető ügyszak** esetében ügyszám-csökkenés mutatható ki, mind összmenyiségben, mind egy bíróra jutó mennyiségben. A büntető tagozaton belül a járásbíróági szinten a két éven túli ügyek abszolút száma csökkent, de mivel a teljes ügymennyiség csökkent, az arányszám némileg nőtt 2019-ben.

Az egy éven belül befejezett perek aránya 65,34%, a kettő éven túli perek száma 300 alatti (14,7%) és csökkenő tendenciát mutat.

Ez egyértelműen magyarázható azzal, hogy az eljárási kötelek lazulása következtében a bírák hamarabb tudnak befejezéseket elérni, akár a régi ügyekben is. Ehhez szükség volt viszont arra, hogy a bírák az új eljárásjogi szabályokat jól elsajátítsák, és ez nem kis részben a központi és helyi képzések eredményességének, a képzők felkészültségének és a képzések színvonalának is köszönhető.

Megállapítható az is, hogy a törvényszék illetékességi területén dolgozó bírák személyisége kedvező, ugyanis nyitottak az új ismeretek befogadására. Ezekre a meglévő előnyökre támaszkodni lehet a későbbiekben is.

A **büntető tagozat másodfokú szakága** álláspontom szerint rendkívül jól áll, az ügyérkezés csökkenő tendenciát mutat, viszont a felszabaduló időt a tanácsok jól használták ki és a befejezések számának növelésével csökkent a folyamatban maradt ügyek száma. Másodfokon a büntető tagozatban nincs – de nem is engedhető meg – két éven túl folyamatban lévő ügy. 2020-ben a fél éven belül befejezett perek aránya az összes per 2/3-át jelenti, az egy éven túl folyamatban lévők száma 44 darab (12,7%). Az egy éven túli perek a büntető tagozat másodfokú szakágában nőttek a tavalyi évben, de ez egyértelműen a vírushelyzet miatti hatékonyság csökkenésnek tudható be és rövid távú hatásként lehet vele számolni.

A **törvényszék elsőfokú szakága** a büntető tagozatban szintén jó mutatókkal bír, az egy éven belül befejezett perek száma 10%-kal nőtt a tavalyi év első 9 hónapjában a korábbi időszakhoz mérten. A kettő és az öt éven túli perek száma egyértelműen csökkenő tendenciát mutat az ügyszakban, de összesen is csak 13 darab ilyen ügyről van szó.

Ez a fent írtakon kívül köszönhető annak, hogy a státuszt régóta betöltő, komoly szakmai rutint szerzett bírák elegendő létszámban dolgoznak a törvényszék büntető tagozatának első fokán. Illetve sokat segített ebben az a folytatni indokolt gyakorlat is, hogy erre elhivatottságot érző bírák hosszabb-rövidebb ideig kirendelést nyernek a törvényszéki elsőfokú szakágba, ezzel a szakmai utánpótlás megteremtése is megvalósítható.

Ki kell térni a törvényszék büntető tagozatának nemperes szakágára **a büntetés-végrehajtási csoport** ügyérkezésére- és ügyszámainak alakulására.

Sokak által ismert a kártalanítás az alapvető jogokat ért sérelmek miatti ügyekben tapasztalt büntetés-végrehajtási bírói leterheltség. Jelenleg a törvényszéki bv. csoport ügyérkezésének és leterheltségének a túlnyomó részét ezen ügyszak teszi ki. Foglalkozni kell a problémával, ami immár elért arra a szintre, hogy jogalkotói beavatkozás történt.

A 2021. január 1-től hatályos 2020. évi CL. törvény jelentős, és reményeink szerint a bírói munkát könnyítő változtatásokat vezetett be az ügyek elintézése terén, amely változtatások akár az ügyérkezésre is kedvezően hatnak majd. Ennek hatása az elkövetkező 6 hónapban megismerhető lesz.

Jelenleg a bv. bírák és a csoporthoz beosztott titkárok számán felül több tucat, a törvényszék illetékességi területén lévő járásbíróságra beosztott bíró és titkár van kirendelve az ún. kártalanítási ügyek intézésére.

Korábban Pest megyei titkárok, illetve másik törvényszék bírái, másodfokú tanácsai voltak kirendelve segítségképpen, de tartós eredményre nem vezetett egyik megoldás sem.

Megítélésem szerint a Budapest Környéki Törvényszék bírái és titkárai – figyelemmel a törvény módosításból fakadó előnyökre is – le tudják majd dolgozni a hátralékot az elkövetkező egy évben és ezáltal a törvényszék büntető tagozatának statisztikáját (a törvényszék nemperes ügyeit érintően) rontó, büntetés-végrehajtási ügyszaki hátralék (ez 2020. novemberében 6871 darab ügyet jelentett) eltűnik.

A járásbírók polgári ügyszaka komoly hátralékkal küzd, mert bár az ügyek 80%-a egy éven belül befejeződik, s 93,4%-a első fokon jogerős lesz (2019-ben), de a 2 éven túl is folyamatos perek az összes folyamatban maradt ügy 12%-át teszik ki. Ezen belül az 5 éven túli ügyek 20%-kal nőttek (az egész megyében 142-ről 171-re 2019-ben). De kijelenthető, hogy jellemzően a problémákkal érintett ügyeket fellebbezik meg a felek, s ez sajnos a később írtak szerinti nagyobb hatályon kívül helyezési arányt is von maga után. Ez viszont egy ördögi kört indít be és a régi ügyek száma szinten marad, vagy növekszik.

Mindazonáltal a polgári kollégium vezetése 2019 tavaszán egy célvizsgálatban feltártak miatt, – később részletezve – az okokat kiküszöbölendő, a bírakat viszont segítő intézkedéseket vezetett be.

Nyilván a 2020. évi mutatóra hatással van az ún. vírushelyzet, de ennek ellenére, a bevezetett intézkedések hatására a 2020. évi 9 havi adatok szerint a 2 és az 5 éven túli perek csökkennek a járásokban a polgári tagozatban. A gazdasági peres ügyekben a járásokban a 2 éven túliak csökkentek, az 5 éven túli perek nőttek, de ez összesen 14 darab ügyet jelent.

A bíróságokon 2020. tavaszán bevezetett rendkívüli ítélezési szünet együtt a szokásos nyári szünettel a polgári tagozat befejezéseinek elmaradását nagyobb arányban érinthette, mivel a büntető tagozatban eljárási szabályok könnyítése mentén, s a bírának nagyobb mozgásteret adva lehetett átmeneti (bizonyos ügyekben az eljárás felfüggesztése), vagy tartós (büntetővégzés jogintézményének kiterjesztése) befejezéseket elérni.

Korábban adminisztratív intézkedésekkel igyekezett javítani az ügyek „korösszetételén” a polgári kollégium vezetése, de ezen intézkedések (havi ellenőrzések, igazoló jelentések) nem vezettek eredményre, sőt talán kontraproduktívan hatnak az ügyintéző bíróra.

Ezért – párhuzamosan az országos igazgatási vezetői instrukciókkal – a törvényszék elnöke más irányú intézkedéseket hozott és bízhatunk benne, hogy ezek eredménye látszik már a statisztikai adatokban.

Ezen ügyszakban viszont folyamatosan nyomon kell kísérni, hogy mi vezethetett az ügyhátralék kialakulásához, ha a kedvezőtlen tendencia maradna 2021. második felében is. Ennek során megítélésem szerint nem mellőzhető a betöltetlen bírói státuszok mielőbbi pályázati kiírása, adott esetben megüresedett büntető tagozatos bírói státusznak járásbíróági polgári státusszá átalakítása iránt mielőbb intézkedni.

Megvizsgálandó az is, hogy mi lehet az oka annak, hogy a büntető ügyszakhoz képest (a fellebbezett ügyek 3%-a) több mint ötszörös (16,1%) a polgári tagozatban a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezési mutatója. Ez részben magyarázható csak az ügyek különbözőségével, az eljárási szabályok eltérő jellegével, de valószínűleg befolyásolja más is.

Ezzel kapcsolatban is folyt célvizsgálat és sikerült több szakmai támogatással megoldást találni a problémák egy részére, ezáltal a hatályon kívül helyezési arány csökkenhet, de a tavalyi év első 9 hónapjának adatain ez még nem látszik (25,6 %, viszont a helyben hagyás is növekedett).

2019-ben két másik célvizsgálat is folyt a járásbíróságok civilisztikai ügyszakában, egyrészt a szünetelési gyakorlat vizsgálatára, másrészt a hatályon kívül helyezésnek az ügyek előregedésére gyakorolt hatására. Mindkét vizsgálat feltárt olyan összefüggéseket, amelyekből további következtetések voltak levonhatók.

Egyrészt személyi felelősség megállapításra is sor került, másrészt a polgári kollégium vezetése ún. támogató bírói rendszert vezetett be, és segítő jellegű, proaktív intézkedéseket (képzések, előadások szervezése, új Pp. roadshow, tanácselnöki feljegyzések személyes ismertetése) tűzött zászlajára. Bízunk kell abban, hogy ezek eredményeit hamarosan látni fogjuk a statisztikai adatokban.

A törvényszéki elsőfokú polgári szakágban a két éven túli, valamint az öt éven túli ügyek száma 2019-ben 54%-kal csökkent, s ennek oka az igazgatási intézkedésekben is kereshető. Az intézkedések, nyomon követések, értekezletek folyamatosak voltak, s ezzel elérték, hogy a bírák referádái ne öregedjenek túl. A tendencia folytatódott 2020-ban is és a 2, valamint az 5 éven túl folyamatban lévő perek száma csökkent. A törvényszéki szinten **a gazdasági peres szakágban** a 2 éven túli perek száma csökkent, de az 5 éven túli perek száma nőtt a tavalyi évről szóló első 9 havi statisztika szerint. Összesen ez utóbbi 14 darab ügyet jelent.

A másodfokú ügyszakban is több intézkedést hoztak az időszerűség érdekében, ilyen volt egy új tanács felállítása, mellyel a tanácsok másodfokú nemperes ügyterhe jelentősen csökkent, de a folyamatban maradt nemperes ügyek száma is 25%-kal kevesebb lett 2019-ben.

A mutató a 2020 évre vonatkozó statisztika szerint már nem ilyen kedvező, mivel az egy éven túli perek a polgári másodfokon nőttek, de ez összesen is csak 23 ilyen ügyet jelent. Ez a vírushelyzetnek, illetve a járásbíróságok befejezési aránya növekedésnek is betudható.

Igazgatási intézkedés történt a szubjektív okokból elhúzódó ügyek esetében és a kollégiumvezető az igazgatási feladatokkal megbízott törvényszéki tanácselnökkel perstratégiák kidolgozásával segítséget nyújtott az ügyek hatékony befejezéséhez, amely a bírói függetlenség tiszteletben tartásával igazgatási monitoring mellett segítette a jellemzően sokszor átszignált és előregedett ügyhátralék ledolgozását. Az aktív, segítő vezetői munkát tartom célravezetőnek, követendőnek magam is.

A kollégiumvezető a járásbírók szakmai vezetőinek az időszerűség és megalapozottság körében folytatott igazgatási tevékenységét a havi jelentésekből, illetve a szakmai emlékeztetők, jegyzőkönyvek nyomán követte, és ha hiányosságokat tapasztalt, felhívta a vezetőket azok pótlására.

Abban, hogy az ügyek időszerűen fejeződjenek be tehát továbbra is nagy teher hárul a járásbírói igazgatási vezetőkre, de számítani is kell rájuk, valamint a kollégiumok meglévő és majdan kinevezendő vezetőire is.

Folyamatosan figyelni kell ugyanis, hogy a már elért eredmények ne hamvadjanak el, vagyis a referádák ne öregedjenek túl. Mindig figyelni kell arra is, hogy az ügyek kitűzése folyamatos legyen, s ne csak a legegyszerűbb, friss ügyeket tűzzék ki tárgyalásra a bírák, hanem az esetlegesen a referádában maradt régebbi ügyekből is. Meg kell értetni a bírákkal, hogy a bíróság és a társadalom, s végső soron mindannyiunk érdeke a hatékony és időszerű ítélkezés.

Ehhez segítséget jelentenek az OBH elnöke által megadott és szem előtt tartandó kritériumok, nevezetesen, hogy a „beragadt” ügyek menedzselésével, a bírák szakmai támogatásával segítsünk az időszerű ítélkezés elérésében. Ennek kezdeti eredményei már a Budapest Környéki Törvényszéken is látszanak.

Közigazgatási és Munkaügyi ügyszak esetében a közigazgatási perek speciális szabályai folytán nem történt elemzés a mindösszesen 0,2%-ot kitevő fellebbezési viszonyszám miatt 2019-ben. A munkaügyi perekről elmondható volt, hogy az ügyek 16,3%-a volt fellebbezett, amely a járásbírói arányszámokhoz képest magasnak mondható, de a hatályon kívül helyezési arányszám lényegesen alacsonyabb, 13,6% volt. A Közigazgatási- és Munkaügyi Bíróságok megváltozott státusza miatt ezek az adatok az idej viszonyokra már nem értelmezhetőek.

2. A magas szakmai színvonal biztosítása:

A törvényszék és az ítéltábla viszonya, a járásbírók és a törvényszék viszonya, az ítélkezés megalapozottsága

A büntető ügyszakról az állapítható meg, hogy a törvényszék első fokáról az ítéltáblára került ügyek hatályon kívül helyezési aránya alacsony, 2,77%-ot jelentett 2019-ben, ez 2 darab ügy volt.

A járásbírók és a törvényszék viszonyában ez az arány szintén csekély, 3%-ot mutatott 2019-ben, a tavalyi év 9 hónapjában 1,7%-os volt az arány. Ezt nyilvánvalóan az eljárási törvény változása is eredményezte, amely a hatályon kívül helyezés lehetőségét csökkentette. 2021. január 1-től hatályos büntetőeljárási törvény viszont némi változást hozhat ebben a körben, de bízunk benne, hogy drasztikusan nem fog a hatályon kívül helyezési mutató megugrani.

A büntető tagozatban a törvényszéki másodfokról az ítéltáblára került fellebbezett ügyek kapcsán jók a mutatók, 5%-os hatályon kívül helyezési arány, ez 2 darab ügyet jelentett 2019-ben, a helyben hagyás 62%-os.

A Kúria a felülvizsgálatokkal érintett ügyek több mint a felében elutasította az indítványt 2019-ben, hatályon kívül helyezés 1 darab ügyet érintett ezen eljárásban (2020-ban 4-et). Ezek a számok a megyében megalapozott büntető ítélkezést mutatnak.

Civilisztika

A polgári kollégium vezetője is rendszeresen vizsgálta 2019-ben a Fővárosi Ítéltábláról, valamint a Kúriáról visszaérkezett határozatokat, annak tapasztalatait összegezték az elsőfokú csoportértekezletek keretében, a bírakkal megbeszélték, külön figyelmet szenteltek a hatályon kívül helyezett ügyekre, amelyekből a következtetéseket levonták.

Másodfokú ügyszakban a tanácsok szintén megtárgyalták a Kúriáról visszaérkező határozatok tapasztalatait, a tanácselnökök gondoskodtak a tanácsstagok tájékoztatásáról, szükség esetén azt a kollégiumvezetővel is egyeztették, megvitatták. A kúriai határozatok elemzése tanácselnöki értekezlet napirendi pontja is volt, amelyről készült írásbeli összefoglaló anyag az intranetes oldalon hozzáférhető.

„A hatályon kívül helyezés hatása az eljárás elhúzódására” tárgyú 2019-es célvizsgálat elsősorban a hatályon kívül helyezések és a pertartam közötti összefüggéseket tárta fel, illetve a tipikus hatályon kívül helyezési okokat is. A korábban írtak szerint ennek eredménye miatt a kollégiumvezető nagy hangsúlyt fektetett a hatályon kívül helyezési okok kiküszöbölésére és ezért a járásbírószági bírák rendszeres szakmai visszajelzést és támogatást kaptak.

A civilisztikai ügyeket összességükben vizsgálva az állapítható meg, hogy a járásbírószágok esetében a helybenhagyások és a hatályon kívül helyezések aránya **a polgári ügyekben** volt a legmagasabb 2019-ben. A helyben hagyás aránya 48%-os volt (ez 2020-ban nőtt), de a hatályon kívül helyezés is magas, mintegy 16%-os volt (ez is nőtt 2020-ban). Ahogy az előbbieken írtam a már megkezdett úton tovább haladva folytatni kell a problémák megoldását, mert ez is kihat az időszerű ítélkezésre.

A gazdasági ügyszakban a járásbírószágok gazdasági fellebbezett ügyeit vizsgálva megállapítható, hogy a fellebbezési arány az összes civilisztikai ügy fellebbezési arányában magasabb 2019-ben, és a hatályon kívül helyezési arány is közelít a 15%-os mértékhez.

Ezen ügyszakban is várható a már megkezdett intézkedések eredményeképpen pozitív változás, melynek első jelei már látszanak, hatályon kívül helyezés ugyanis tavaly 6 darab ügyet érintett.

A gazdasági ügyszakban a törvényszéken a cégbíróság, a civil nemperes és a felszámolási csoport bíráinak döntései is megalapozottnak tekinthetők, hatályon kívül helyezéssel 30 darab alatti ügy volt érintett 2019-ben, ami 10% alatti arányt mutat. A peres csoport megalapozottsági mutatója jó, 72 fellebbezett ügyből 5 hatályon kívül helyezés 2018-ban, ez egy kissé romlott a tavalyi évre, 137 ügyből 18 hatályon kívül helyezett (6-ról 13%-ra változott az arány), de a darabszámot tekintve nem magas az érték, viszont magasabb a befejezési szám is.

A Kúriának **a törvényszéki civilisztika ügyeit** érintő felülvizsgálati eljárásaiban a hatályon kívül helyezési mutató 10% alatti (10 darab ügy) a polgári ügyszakban és 0 a gazdaságiban.

Összegezve elmondható, hogy az időszerű ítélkezést segítő eddigi intézkedéseknek kedvező hatásai sok helyen már látszanak, vannak javuló tendenciák, de folyamatosan figyelni kell a mutatókat és időben, eredményesen kell beavatkozni, s pont ott, ahol az szükséges. Ebben a törvényszéki vezetést szeretném segíteni elnökhelyettesi kinevezésem esetén is.

3. Az emberi erőforrásokkal történő gazdálkodás, igazságos kirendelési és ügyelosztási rendszer kialakítása

Álláspontom szerint az emberi erőforrással történő helyes gazdálkodás a munka eredményességét nagyban megalapozó tényező.

Nem szabad megengedni az aránytalan munkateher megjelenését akár az egyes szervezeti egységek között, akár a szervezeti egységeken belül a bírák, és/vagy igazságügyi alkalmazottak szintjén.

Az ilyen ugyanis elégedetlenséget válthat ki a dolgozók körében, ami hosszabb-rövidebb távon a munkáltatón, vagyis a bíróságon csapódik le.

Az aránytalan munkateher a munkaerő elhasználódásához, betegséghez – végső soron akár a munkaviszony megszűnéséhez – és ezáltal kiesett munkaidőhöz vezet, ami szintén további munkateher növekedéssel jár.

Ezért vezetőként fokozott figyelmet fordítanék a helyes és igazságos munkateher elosztásra, a megalapozott munkaerőgazdálkodásra.

Ebbe a körbe tartozónak érzem az ügyteher igazságos elosztását mind a bírák, mind az igazságügyi alkalmazottak körében. Ennek során például az ügyek átszignálást csak végső esetben látom indokoltnak, s nem tartom jó megoldásnak az azonos ügyszámra hozást átszignálások útján.

Ez ugyanis sok esetben oda vezet, hogy a hatékonyabban dolgozó bíró, illetve igazságügyi alkalmazott végső soron a kevésbé hatékonyan dolgozó kollégája helyett végzi el a feladatot.

Ezért az ügyeknek a szervezeti egységek, avagy az azonos helyen dolgozók közötti, az ügyelosztási renden kívüli újra osztását előzze meg egy vizsgálat (illetve folyamatos nyomon követés), amely feltárja az aránytalanság okát és előbb küszöböljük ki az okot, mielőtt átszignálnánk az ügyeket.

Megítélésem szerint a meglévő erőforrások hatékony felhasználásával – s elsősorban a be nem töltött státuszok mihamarabbi betöltésével – kell megoldani a munkaerőproblémákat. Ezekkel a munkaerőhiányból fakadó gondok részben orvosolhatóak.

A későbbiekben kifejtettekben álláspontom szerint vonzóvá kell tenni a bírósági munkakörnyezetet, ugyanis a munkabérek nagyságára a törvényszéknek kevés ráhatása van.

Azt a hüvelykujj-szabályt viszont meg kell értenünk, hogy a munkaerőhiány jellemzően a munkabér színvonalával függ össze.

Mivel a bíróság – szűk lehetőségektől eltekintve - nem maga állapítja meg a beosztottak bérét, másképp kell vonzóvá tenni a bírósági munkát. S nem utolsó sorban a munkaerő toborzás során kell új, eddig még nem próbált megoldásokat előtérbe helyezni, figyelemmel a megtalálni kívánt cél- (illetve kor-) csoportra is.

A meglévő és elhivatott dolgozókat viszont meg kell tartani, s ehhez a megfelelő munkakörnyezet, jutalmazási, előmeneteli rendszer kialakításával, fenntartásával az igazgatási vezetés nagyon sokat tud tenni, de nem vitás, hogy hibás döntésekkel akár rontani is könnyen lehet a sok helyen viszonylag jónak mondható helyzeten.

A törvényszék bírói létszámának alakulása 2019. év végén kedvező volt, hiszen egy fővel ún. túlbetöltésre került sor, az év eleji 2 fő „hiány” így kedvezően alakult. Túlbetöltés volt az igazságügyi alkalmazottak (és fizikai dolgozók) számában is, ez viszont pillanatok alatt változik (felmondások, nyugdíjazások, betegállomány által) és a statisztika nem is minden szervezeti egységben érezhető.

A törvényszéken a létszámadatok 2020-ban a következőkképpen alakultak: a bírói létszámban engedélyezett 287 fő (+11 fő az időszakosan engedélyezett létszám), de a ténylegesen betöltött létszám 284 fő, ezáltal betölthető összesen 14 fő bírói hely, viszont tartósan távol van 16 fő, hiányzik tehát 30 fő bíró munkája a megyéből (a teljes bírói létszám 10%-a).

A törvényszéki bírák létszáma 121 fő, büntető tagozaton 31 fő, polgáriiban 36 fő, gazdasági ügyszakban 25 fő, közigazgatásban 20 fő, munkaügyiben 9 fő.

A járásbírói bírák száma 163 fő, polgáriiban 105, büntető tagozaton 58 fő. A bírósági titkári létszámban engedélyezett 100 fő, ténylegesen van 110 fő, melyből a járásbíróóságokon 73, a törvényszéken 37 fő, de tartósan távol itt is 14 fő, így a ténylegesen „hadra fogható” titkári létszám nem éri el az engedélyezettet.

Álláspontom szerint a munkateherre, a befejezések számára, s bármilyen eredményességi mutatóra hatással van a betöltetlen álláshelyek számaránya, még akkor is, ha az érthető okokra visszavezethető tendencia a bírói álláshelyek csökkenését eredményezi. Szerintem a státuszok betöltésében, tartós, vagy átmeneti átcsoportosításában (létszámgazdálkodásban) van tartalék az ügyszámadatok kedvezőbb alakítására nézve.

A hatékony munkaerőgazdálkodás álláspontom szerint azt is jelenti, hogy komolyan fel kell mérni a létszámigényt az egyes szervezeti egységeknél, ami indokolt átcsoportosításokat is eredményezhet. Nyilván a sok-sok, adott esetben ellentétes érdek miatt ez nem lesz könnyű feladat. Ellene hat a megye földrajzi adottsága, valamint a főváros munkaerő-elszívó hatása is.

Másik lehetőség az, hogy az indokolt túltöltéseket „legalizálni” kell és kellő indokok felsorakoztatása mellett a már igénybe vett munkaerőt meg lehet, meg kell tartani.

Részemről, – az eddigi beosztott bírói és bírósági vezetői tapasztalataim alapján, – nem vagyok híve a **kirendelések** állandósulásának, ugyanis átmeneti helyzetre nem lehet tartósan építeni. Ezért lehetőség szerint a kirendeléseket mielőbb meg kell szüntetni – nyilván komoly előzetes vizsgálódás után, – vagy a lehető legminimálisabbra csökkenteni, és el kell érni, hogy ne legyen szükség arra, hogy egy-egy bíró/igazságügyi alkalmazott párhuzamosan kettő, vagy három, de akár több szervezeti egység nevében is eljárjon, vagy ténylegesen ne annál az egységnél dolgozzon, ahová beosztásra került.

Ez ugyanis aránytalanságot, bér- és munkateher-feszültséget gerjeszt és hosszú távon senki érdekét nem szolgálja.

Tisztában vagyok azzal viszont, hogy a munkateher-elosztása amiatt indokolhat kirendeléseket, mivel nem azonos a szervezeti egységekhez beosztottak munkaterhe, de továbbra is nagyon szigorúan kell a kirendelésekkel bánni.

Ehhez a problémahalmazhoz tartozik az **ügyelosztási rend** kérdésköre is. Álláspontom szerint ugyanis az alkotmányos és igazságos ügyelosztási rend az olyan, ami teljesen automatikus és a legszűkebb körű, de előre meghatározott kivételtől eltekintve a kártyaleosztás szabályai szerint minden azonos szintre beosztott bíró/igazságügyi alkalmazott között egyformán oszt szét ügyeket.

Nyilván a véletlen folytán kialakult aránytalanságokat, előre meghatározott időszakonként felül kell vizsgálni az ügyek súlyszámai alapján, s az indokolt korrekció alkalmazható, de a véletlenszerű, lényegében automatikus ügyelosztás a legigazságosabb és egyben a legtörvényesebb is.

Ilyen ügyelosztási rendet alakítottam ki korábban bírósági vezetőként, s az éves statisztikák alátámasztották a meglátásomat, mivel nem keletkeztek aránytalanságok. De a helyesen

kialakított ügyelosztási rendnek az is az előnye, hogy az ítélkezési, ügyfeldolgozási munka hatékonysága és intenzitása könnyebben mérhető, átlátható, ellenőrizhető.

4. A tárgyi feltételek biztosítása, az optimális elosztás és hasznosítás

A korábbiakban utaltam rá, hogy a munkaerő hatékony és igazságos felhasználását fontos, ha nem a legfontosabb vezetői feladatnak tartom.

A munkaerő bevonása, és megtartása körében viszont a kedvező munkakörnyezet kialakítása első rangú szempont, s úgy látom, hogy sajnos ebben a törvényszékünk jelenleg nem büszkélkedhet átütő eredményekkel, bár nyilvánvalóan ez összefügg az ország gazdasági helyzetével, teherbíró képességével és nem utolsó sorban a központi költségvetési akarattal.

Nem kívánok kitérni a Törvényszék, s egyben a Budakörnyéki Járásbíróság Thököly úti épületének külső- belső állagára, vagy éppen a Ráckevei Járásbíróság ítélkezéshez méltatlan épületére mutatni. S nem szeretnék senkit sem megsérteni, ha netán a felsorolásból kihagytam volna, de tisztában vagyok a helyzettel, ugyanis több épületben magam is jártam, illetve például a korábban bírósághoz rendkívül méltatlan dunakeszi járásbírósági épületben dolgoztam is. Szerencsére ezek a problémák nagy része már a múlté, illetve belátható időn belül kedvezően megoldódnak. Készül az Érdi Járásbíróság tartós használatra szánt épülete, úgyszintén Ráckeven is, Gödöllőn, Monoron felújítások történtek, de méltóbb –sajnos csak átmeneti – helyre költözött a Dunakeszi Járásbíróság is.

S végre a több évtizedes várakozás után belátható közelségbe került a törvényszék központi épületének befejezése és méltó, ügyfél- s nem utolsó sorban munkavállaló barát környezetben folyhat tovább hamarosan az ítélkezés.

Kétségtelen az is, hogy a legutóbbi évek eredményei a korábbi évtizedekhez mérve számottevőek. Bírósági építkezések, épületfejlesztések zajlanak szerte a megyében, ezek nagyon fontos és üdvözlendő, fenntartandó folyamatok. Viszont nagyon lassan bontakoznak ki az eredmények (például az Érdi Járásbíróság, a Dunakeszi Járásbíróság épületeinek kivitelezése), és a legjobban az átmenet, a várakozás, a bizonytalanság fárasztja a munkaerőt, lohasztja a munkakedvet.

Mindenképpen folytatni kell azt a tendenciát, hogy a bírói/igazságügyi alkalmazotti munkakörnyezet, az ügyfeleknek nyitva álló terek modernitást, de egyben nyugalmat, s nem utolsósorban tekintélyt, magabiztosságot sugalljanak. Az említett beruházások és a központi igazgatási vezetéssel, valamint a dolgozók bevonásával együttesen elfogadott tervek, épületkoncepciók e törekvések megvalósítása felé mutatnak, s lassan eredményre vezetnek.

Nem szabad viszont ezen a téren sem belenyugodni az eddigiekbe, hiszen az épületek folyamatos, szakszerű karbantartása olcsóbb, mint évtizedenként komoly építkezésekbe kezdeni, az azokkal óhatatlanul bekövetkező költségekkel, kieső munkaidővel számolni.

Úgy érzem szólni kell a törvényszék **agárdi üdülőjéről** is.

A helyszínen nem jártam, de a képek alapján – s olyan mértékű előképzéssel, hogy saját erős építkezést nem egyszer vezényeltem le, – úgy ítélem meg, hogy az üdülő jelen állapotában inkább csak teher, mint előny a törvényszék számára. Amennyiben külön költségvetési forrást nem biztosítanak a rendbehozatalához, szerintem a törvényszék nem tudja kigazdálkodni az üdülő felújítását. Jelenleg a kor igényeinek nem felel meg az épület, komoly építési- szerelési munkálatok kellenek ahhoz, hogy ott valóban gondtalanul pihenni tudjanak az arra jogosultak.

Az üdülő további hasznosításáról ezek figyelembevételével lehet dönteni, de tudnunk kell azt is, hogy kedvezményes pihenési, szállási lehetőségek vannak a törvényszékek és ítélőtáblák tucatnyi vendégszobájában, vagy a fonyódi bírósági üdülőben, illetve majdan elkészülő balatonszemesi továbbképzési központban, de például külföldi kempingben bérelt lakókocsiban is.

4. 1. Informatikai alkalmazások, mint az ítélkezést és a napi munkát segítő rendszerek

A modern munkakörnyezet kialakításában és a munkafeltételek ergonomikussá tételében rendkívül fontos a hatékony, fejlett informatikai rendszer kialakítása. Ezek fejlesztése egyben a bíróságokhoz hozzáférést is javítja, nyilván az arra nyitott, s informatikai környezettel kellően ellátott, jogkereső közönség számára. A többieknek marad a személyes kapcsolattartás, amihez az ügyfélszolgálati rendszer jól kiépített és fejlesztett a megye minden bíróságán.

A törvényszéken 2019-ben új informatikai rendszer került bevezetésre (Microsoft környezet kialakítása a Novell környezetből), jelenleg új címtár, levelezőrendszer és irodai programcsomag van használatba és bevezetésre került az ITR rendszer is.

A koronavírus miatti járványhelyzetben nagyon fontos volt, hogy a korábbi informatikai fejlesztések időben megtörténtek és a dolgozók megfelelően elsajátították azok használatát. Lássuk be, hogy sokkal nehezebben tudtunk volna eleget tenni a **távoli asztal**, vagy a **távmeghallgatási** fejlesztések nélkül a járványügyi intézkedéseknek és ezzel együtt alkotmányos kötelezettségeinknek.

Ezen fejlesztések üdvözlendők és továbbra is fenntartandók és egyben elengedhetetlenek az elképzelésem szerinti modern, naprakész, megalapozott bíráskodáshoz.

Másrészt viszont úgy ítélem meg, hogy a bírói munkában, mint az élet megannyi területén nem szoríthatjuk háttérbe a személyes kontaktusokat, úgy az ügyfelekkel, mint a kollégákkal sem. Tehát, amint a járványügyi megszorítás feloldásra kerül sok mindenben vissza kell térnünk életünk korábban megszokott rendjébe.

Ehhez tartozik az is, hogy a távközlési megoldásokat nem egyedülként, hanem kiegészítőként használjuk az ítélkezés, vagy az igazgatási munka során és ne feledjük sosem a személyes jelenlét meggyőző erejét, a tekintet, vagy a már takarás nélküli arc megfigyelésén keresztül megszerezhető tapasztalatokat.

Az informatikai rendszer helyt állt 2019-es évben és komoly leállás nélkül tavaly is, de folyamatos vírusvédelmi ellenőrzés a törvényszék teljes hálózatán fenntartandó, s eddig jól is működött.

Fontos a dolgozók figyelmének felhívása, éberségének fenntartása az informatikai alkalmazások körében meglévő veszélyekre (hacker-támadások, adathalászat). Ehhez segítséget nyújt az OBH monitoring rendszere, mely folyamatosan figyeli az országos hálózatot és indokolt esetben jelzéseket, figyelmeztetéseket is küld.

5. A törvényszék integritása

A 2019-es évre vonatkozó elnöki beszámoló szerint a törvényszék **szervezeti integritása** megfelelő, a bíróságot perben nem marasztalták el, a peres ügyek száma alacsony és csökken. Vannak viszont tényezők melyeket a törvényszék nem tud befolyásolni, ilyen a pereskedési hajlam, de ezt álláspontom szerint odafigyeléssel, szakmai rutinnal elviselhető szinten lehet tartani.

Mivel a vonatkozó SzMSz szerint a törvényszéki elnökhelyettes feladata, hogy intézi a közérdekű bejelentéseket, igazgatási panaszokat, vezeti a BKT és illetékességi területén működő járásbíróságok tevékenységét érintő panaszokat és közérdekű bejelentéseket, ezen integritási kérdés fontos feladatokat ró az eredményesen pályázóra.

Itt viszont – mint sok más területen – támaszkodni lehet az ezek intézésében már meglévő tapasztalatokra.

A törvényszék **fegyelmi helyzete** is kedvezőnek mondható az elnöki beszámoló szerint, a bírák integritását sértő események száma csekély volt. A fegyelmi helyzetet egyébként az arra érdeklődést mutató kollégák nyomon követhetik a szolgálati bírósági döntéseknek a bírósági intraneten keresztül elérhető – anoniman közzétett – határozatai körében.

Az ítélezési és igazgatási munka átláthatósága, az utóbbi kiszámíthatósága és ellenőrzöttsége álláspontom szerint nagyban a korábban már említett ügyelosztási renden keresztül érvényesül. A bírói döntések nyilvánosak, a **sajtó- és kommunikációs** szervezeti egység közérthetően, hibátlanul végzi a munkáját.

Bizonyosság erre az is, hogy a megyében a törvényszéki és járásbírósági – főként büntető – bírói munka kimagasló számban van jelen a televízióban, és más híradásokban. Erre fontos figyelmet szánni magasabb vezetői szinten is, mivel nagyban hozzájárul a bírói munka megismeréséhez, vonzóvá tételéhez és a jogkereső állampolgároknak bírósághoz jutásához is.

Ugyancsak fontos fenntartani ezért a már jól kialakított **„Nyitott Bíróság”** - programot is, aminek én magam is aktív közreműködője voltam korábban. Ezen keresztül ugyanis, – akár más hivatásrendektől, akár külső érdeklődőkből, – munkaerő-toborzás is megvalósítható.

Az oktatás terén a kialakított rendszer jól működik, akár a bírák, akár az igazságügyi alkalmazottak képzése kapcsán. A vírushelyzetben elektronikus felületeken keresztül bonyolított, de korábban személyes megjelenést igénylő, országos, vagy helyi-regionális konferenciáknak én is részese voltam, vagyok hallgatóként és oktatóként is. Itt is fontos azonban, hogy a vírushelyzet végeztével visszatérjünk a személyes jelenlétet is igénylő oktatásokra, képzésekre, mivel a folyosókon, a szünetekben történő informális beszélgetéseket, egyeztetéseket nem lehet kiváltani semmilyen elektronikus felület által.

6. A többi hivatásrenddel történő kapcsolattartás

Itt kiemelném, amit a büntető ügyszakos bírói munkám során tapasztaltam, hogy a Pest Megyei Főügyészség vezetői és beosztottjai korrekt, szakmai alapokon nyugvó és konstruktív, de egyben a bírói integritást tiszteletben tartó és elsősorban az ügyek előbbre vitelét célzó hozzáállást tanúsítanak. Ugyanez elmondható a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság beosztottjairól is.

Nyomozási bírói munkám során a büntetés-végrehajtás oldaláról is nagyobb részt ilyen visszajelzéseket kaptam, talán annyi különbséggel, hogy az elektronikus kapcsolattartás nem minden szervezeti egységgel zökkenőmentes és kiforrott. A büntetés-végrehajtási ügyszakban is fontos volt a korrekt szakmai együttműködés a végrehajtó intézetekkel, és ezt sikerült is elérni, fenntartani.

Összességében a más hivatásrendekkel történő kapcsolattartás során azon az állásponton vagyok, hogy a bírói tekintély csorbulása nélkül kell kialakítani szakmai és jogszabályi alapokon nyugvó kapcsolatot a korrektség jegyében. Végso soron ugyanis a kiszámíthatóságot ezek a kritériumok adják meg.

7. Záró gondolatok

Immáron több mint 20 éve szereztem jogi diplomát és dolgozom az igazságszolgáltatásban és lassan 15 éve vagyok bíró.

Szakmai pályafutásom során nemcsak Pest megye illetékeségi területén ítélkeztem, hanem a főváros és egyben állítólag Közép-Európa legnagyobb helyi bíróságán, a Pesti Központi Kerületi Bíróságon is. Ügyészi, bírói, bírósági vezetői múltam során megítélésem szerint megismertem a bírákat és a bírósági dolgozókat érintő, sújtó, vagy éppen felemelő helyzeteket, problémákat.

Nagyra értékelem ezért és továbbra is támogatandónak tartom a törvényszék vezetésének hagyományosan a bírósági dolgozók **sport- és szabadidő tevékenységeit** akár anyagi eszközökkel is segítő, a fizikai és mentális teljesség elérésében támogató hozzáállását. A sporteredmények mindenkit jó érzéssel tölthetnek el, amikor az (immár elköltözött) elnöki irodák előtt a folyosói vitrinekben lévő megannyi trófeára tekint.

A lehetőségekhez mérten fel kell eleveníteni az éves **orvosi („menedzser”) szűrést**, továbbra is támogatni indokolt törvényszéki szinten a dolgozók csapatsportjainak szervezését, ugyanis ezek is hozzájárulnak a munkahely vonzóvá tételéhez, a munkaerő megtartásához.

Támogatni kell a **munka- és szervezeti szakpszichológushoz** fordulás lehetőségét a korábbiak szerint, hiszen ez is kedvezően hat a munkaerőgazdálkodási célkitűzésekre, és nagy sikere volt a törvényszéki épületben az időszakos **gyógymasszázs**nak is, amely szintén jó hatással volt a munkamorálra.

Az egyik elbizonytalanító tényező viszont a jogszabályok állandóan mozgó, változó keretrendszere. Megítélésem szerint viszont korrekt szakmai érvekkel, – mint megannyi más helyzetben – a megfelelő csatornákon keresztül a bíróságok számára is kedvezően befolyásolható a jogalkotás és alakítható a jogszabályi környezet. Erre a legfrissebb példa a már említett, a Bv. törvényt is módosító, 2020. évi CL. törvény szabályrendszere, ami az ún. bv. kártalanításokat igyekszik a bíróságok számára is kezelhetőbb mederbe terelni. A bírának kedvezőbb jogszabályi környezet kidolgozása még 2017. év végén, büntetés-végrehajtási csoportvezetői kinevezésem idején kezdődött meg az OBH-ban és nagy örömmel töltött el,

amikor értesültem a jogszabály kihirdetéséről, látva, hogy az akkori team-munkánk nem veszett kárba.

Törvényszéki elnökhelyettesi vezetői kinevezésem során továbbra is azon leszek, hogy a törvényszék elnökét és vezetését szakmai tudásommal és önálló gondolatokkal is támogassam és segítsen a Pest megyei bírósági, bírói munkát jobbító, felemelőbbé tevő eddigi törekvéseiben és pályázatommal ehhez kérem a véleményt nyilvánító kollégák, valamint a kinevezésre jogosult támogatását.

Budapest, 2021. január 4.

dr. Szele László